

Nâng cao - tham khảo

BỆNH VIÊM GAN CHẤM HOẠI TỬ (SPOTTY LIVER DISEASE) Ở GÀ

Phùng Văn Cảnh¹, Phùng Đức Tiến²,
Nguyễn Thị Nga¹, Nguyễn Quý Khiêm¹, Văn Thị Thu Hảo³

1. LỊCH SỬ BỆNH VÀ NGUYÊN NHÂN GÂY BỆNH

Bệnh viêm gan chấm hoại tử (tên tiếng anh là Spotty liver disease - SLD) là một bệnh truyền nhiễm do vi khuẩn gây ra, xảy ra chủ yếu ở gà sinh sản. Cho tới nay, chưa có bằng chứng nào cho biết bệnh có thể lây sang người hay các loài gia cầm khác. Triệu chứng của bệnh đã được miêu tả từ những năm 1950 tại Mỹ và châu Âu. Gần đây, ảnh hưởng của bệnh viêm gan chấm hoại tử được chú ý hơn do bệnh gây ra làm giảm sản lượng trứng và tăng tỷ lệ chết của gà, vì thế trực tiếp đe dọa ngành công nghiệp gia cầm.

Những nghiên cứu nhằm tìm ra tác nhân gây bệnh được thực hiện ở Anh vào năm 2003, 2011 và 2015 nhưng không thành công [1]. Năm 2016, một nhóm nghiên cứu tại trường đại học RMIT Úc đã phân lập được chủng thuộc loài vi khuẩn *Campylobacter* từ dịch mật của gà bị nhiễm bệnh. Chủng vi khuẩn mới có hình thái và đặc tính sinh hóa như chủng đã được phân lập tại Anh và được đặt tên là *Campylobacter hepaticus* [2]. Sau đó, *Campylobacter hepaticus* được xác định chính là tác nhân gây nên bệnh viêm gan chấm hoại tử ở gà [3]. Sau khi tác nhân gây bệnh được xác định, *Campylobacter hepaticus* và bệnh SLD được báo cáo ngày càng

nhều ở Mỹ, Anh, New Zealand, Úc và Jordan [4-6]. Ở Việt Nam, hiện tại chưa có báo cáo nào về bệnh này.

Campylobacter hepaticus là vi khuẩn gram âm, có kích thước nhỏ bé (0,3–0,4 µm theo chiều rộng và 1,0–1,2 µm theo chiều dài). Hình thái của *C. hepaticus* có dạng hình que xoắn, có roi di động ở một hoặc ở hai đầu giúp cho nó có thể di chuyển. Phân lập *C. hepaticus* tương đối khó khăn do môi trường nuôi cấy đòi hỏi giàu dinh dưỡng và điều kiện vi hiếu khí. *C. hepaticus* sinh trưởng chậm hơn so với *C. jejuni* và *C. coli* và các vi sinh vật cạnh tranh khác. Khuẩn lạc có kích thước nhỏ, vì thế việc phân lập luôn gặp khó khăn đặc biệt đối với mẫu phân gà do có nhiều vi sinh vật khác sinh trưởng nhanh hơn và bao phủ lên khuẩn lạc của *C. hepaticus*. Những nỗ lực phân lập *C. hepaticus* trên đĩa thạch từ mẫu có nồng độ vi sinh vật tạp nhiễm cao như nước, bụi chuồng nuôi hoặc từ phân chuột hay ruồi đều chưa thành công mặc dù DNA của *C. hepaticus* đã được tìm thấy trên nhiều mẫu ở dạng này. Cho tới hiện nay, phân lập *C. hepaticus* đã thu được kết quả khả quan từ mẫu phân gà có nồng độ vi sinh vật cao nhờ kết hợp phương pháp sử dụng thạch máu và màng lọc có kích thước 0,65µm [7].

¹ Trung tâm Nghiên cứu gia cầm Thụy Phương

² Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn

³ Trường Đại học RMIT Úc